

تأسیس صندوق های فامیلی از لحاظ شرعی چه حکمی دارد؟

مسئله!

به طور کلی وقتی پای قسط و وام و پول وسط می آید، شبهات شرعی هم خودش را نشان می دهد. اینجا پاسخ برخی مراجع تقلید به سوالاتی درباره صندوق های قرض الحسنه خانوادگی را مرور می کنیم.

رهبر معظم انقلاب: دادن وام با رضایت همه اعضای صندوق به کسی که قرعه به نام او درآمده است، اشکال ندارد.

آیت... مکارم شیرازی: در صورتی که در قبال وام های پرداختی سودی (جز به مقدار هزینه های صندوق) گرفته نشود، اشکالی ندارد.

آیت... شبیری زنجانی: مانعی ندارد، حتی اگر شرکت کننده به شرط آن که به او وام بدهند، مبلغ را به صندوق بپردازد.

آیت... صافی گلپایگانی: اگر به جز اصل وام از گیرنده چیزی نگیرند و نیز دادن وام مشروط به این که پولی که به صندوق می ریزند مدتی در صندوق بماند مثلاً یک ماه بیشتر یا کمتر نباشد اشکال ندارد.

چه اپلیکیشن هایی برای مدیریت صندوق وجود دارد؟

صندوق دات کام

البته کاملاً بستگی به خودتان دارد که میانه تان باتکنولوژی چطور است. خیلی ها حساب و کتاب ها را در یک دفترچه کوچک انجام می دهند و کارشان راه می افتد، اما نرم افزارهای مدیریت صندوق به شما کمک می کند متمرکزتر کار را جلو ببرید.

همیان: در این اپلیکیشن می توانید صندوق خودتان را بسازید و اعضا را از طریق دفترچه تلفن گوشی به صندوق اضافه کنید. بعد میزان سهم های هر شخص را معلوم می کنید و همان جا به صورت آنلاین قرعه کشی را انجام می دهید! از لحاظ بهداشتی هم منطقی است. حسن بزرگ این اپلیکیشن این است که می توانید پرداخت آنلاین را از طریق درگاه امن در خود نرم افزار انجام دهید. همیان را می توانید به صورت محدود رایگان استفاده کنید، اما برای دریافت همه خدمات باید سالانه ۳۰۰ هزار تومان پرداخت کنید که اگر تعدادتان زیاد باشد می صرفد.

وامیلون: این اپلیکیشن هم قابلیت های حسابداری و مدیریت صندوق گوناگون و هم محتوای آموزشی قابل قبولی دارد. در وامیلون می توانید نمونه اساسنامه صندوق خانوادگی را ببینید و اساسنامه صندوق خودتان را بر آن اساس بنویسید. این اپلیکیشن هم علاوه بر نسخه رایگان، نسخه حرفه ای با پرداخت ماهانه ۲۰ هزار تومان و نسخه پیشرفته با پرداخت ماهانه ۳۰ هزار تومان دارد.

صندوقک: نرم افزار صندوقک امکاناتی مانند نمایش آمار صندوق، مدیریت فهرست اعضا، واریزها و برداشت ها، نمایش تعداد اقساط و... را دارد و می تواند در مدیریت صندوق کمک حالتان باشد. استفاده از صندوقک رایگان است و حق اشتراک ندارد، اما برای استفاده از برخی امکان ها باید پرداخت درون برنامه ای داشته باشید.

کسانی که در مدت حضور فرد اخراجی / انصرافی وام را گرفته اند، نفری یک قسط بگیرند و به او پرداخت کنید. اما بدترین حالت، بدحسابی کسی است که قبلاً وامش را گرفته که در این صورت هیچ کاری نمی شود کرد و باید یک جوری بارش سفیدی بزرگ ترها ماجرا را حل و فصل کنید.

حساب قرض الحسنه باز کنید

به عنوان مسؤول صندوق، در آغاز باید حسابی باز کنید که اعضا اقساطشان را به آن واریز کنند و بعد وام را به فرد مورد نظر پرداخت کنید. بانک ها برای حساب های کوتاه مدت سودی جزئی پرداخت می کنند که معلوم نیست این سودها دقیقاً متعلق به چه کسی است، پس بهتر است یک حساب قرض الحسنه باز کنید که سودی به سپرده ها تعلق نگیرد. اگر حال بانک رفتن ندارید هم می توانید از همان حساب کوتاه مدت خودتان استفاده کنید، اما با توافق با همه اعضا، ماهانه مبلغی جزئی - خیلی جزئی! چون پول مدت زمان کمی در حساب می ماند - را به حساب یک خیریه مطمئن واریز کنید تا مدیون نشوید.

به نیازهای مالی اعضا توجه داشته باشید

در این که همه اعضای صندوق های قرض الحسنه فامیلی و دوستانه به یک اندازه برای بهره بردن از وام ها حق دارند شکی نیست، اما یکی از اتفاقات خوب این صندوق ها می تواند کمک کردن به اعضای باشد که شرایط مالی مناسبی ندارند یا در زمان خاصی بایشان مشکل مالی ناگهانی پیش می آید. در این مواقع شما به عنوان مسؤول صندوق می توانید خصوصی با کسی که نوبت وامش رسیده صحبت کنید و اگر فرد با این کار موافق بود، نوبتش را با فردی که به وام نیاز دارد، جابه جا کنید.

یکی از کارهایی که در برخی صندوق ها منظور می کنند، استثنای کردن موارد ضروری است. به عنوان مثال در زمان راه اندازی صندوق می توانید شرط کنید که مواردی مانند ازدواج، تهیه مسکن و هزینه درمان بیماری خاص اعضای صندوق، شامل تعلق گرفتن وام بدون نوبت می شود. به این صورت که وام فوری به فرد تعلق بگیرد و نوبت همه اعضا یک ماه به تعویق بیفتد.

پیگیر جذب نقدینگی برای صندوق باشید

کمی که جلوتر رفتید و خم صندوق داری دستتان آمد، به فکر ارتقای صندوقتان باشید. یکی از مهم ترین کارها برای این منظور، جذب نقدینگی است. اگر در محل کار صندوق راه انداخته اید، دم مدیرها را ببینید که وضع مالی بهتری دارند و اگر صندوقتان فامیلی است، پولدارهای فامیل را دریابید. از این افراد بخواهید جدای از قسط ماهانه، مبلغی به دلخواه در صندوق بگذارند و با آن مبلغ، به اعضای واجد شرایط که مشکل مالی دارند، وام بدون نوبت و مهم تر از آن بدون بهره بدهید. البته در پرداخت این وام طبیعتاً باید خوش حساب بودن فرد را در نظر بگیرید و خوش حساب بودن هر عضو، قبلاً از چگونگی پرداخت اقساطش برایتان معلوم شده است.

فرد را از صندوق حذف کنید و مبلغ وام را به اندازه یک قسط کاهش دهید.

شما به عنوان مسؤول صندوق، در صورت بدحسابی اعضا موظفید مبلغ کسری وام را از جیب خودتان جبران کنید، چون اگر در پرداخت وام بدحسابی کنید، همه اعضا دلسرد می شوند و ممکن است در دوره های بعد شرکت نکنند. در برخی صندوق های رسمی تر به اندازه قسطها از اعضا چک می گیرند، اما اگر می خواهید یک گروه دوستانه و کوچک داشته باشید بی خیالش شوید.

قرعه کشی را جلوی چشم همه برگزار کنید

در روزگار قبل از کرونا، قرعه کشی شاید هیجان انگیزترین بخش صندوق های فامیلی / دوستانه محسوب می شد و هیجان افراد و شوخی هایی که رد و بدل می شد، فضای خاصی را ایجاد می کرد. در این چند ماه بسیاری از صندوق ها قرعه کشی هایشان را آنلاین و در فضای مجازی برگزار کردند. به هر حال حواستان به این نکته باشد که چه قرعه کشی را آنلاین برگزار کردید و چه با رعایت پروتکل ها دور هم جمع شدید، حتماً با حضور همه اعضا و در شفافیت کامل این کار را انجام دهید.

قبلاً که آدم ها وقت بیشتری داشتند هر ماه در منزل یکی از فامیل جمع می شدند و قرعه کشی را انجام می دادند، اما اگر قرعه کشی چند ماه را یک جا انجام دهید کارتان سبک تر می شود و اعضا برنامه ریزی مالی بهتری هم خواهند داشت.

یکی دیگر از نکات قرعه کشی این است که حتماً قانون بگذارید کسی که اسمش به عنوان آخرین نفر در می آید، در دوره بعدی صندوق به عنوان اولین نفر وام دریافت کند.

دبه را دریابید

اهل فن می گویند بعضی از اعضای صندوق ها همان اول کار و به محض این که نامشان در قرعه کشی در ماه های آخر در می آید، بهانه ای می آورند و دبه می کنند. برای جلوگیری از چنین اتفاقی، از قبل سنگ هایتان را وا بکنید و اعضا را نسبت به عواقب خروجشان از صندوق آگاه کنید تا مسؤولیت کارشان را بپذیرند. اگر قرعه کشی هایتان شش ماه شش ماه باشد، می توانید تا حدی از این اتفاق جلوگیری کنید. در این صورت کسی که بعد از پرداخت قسط در ۱۲ ماه آرزگار قرار است وام بگیرد، از طالع نحسش بی خبر می ماند.

ساز و کار خروج را مشخص کنید

برای خروج یک عضو از صندوق، چه شما بخواهید عضوی را به دلیل بدحسابی اخراج کنید و چه کسی خودش انصراف دهد. سه حالت ممکن است پیش بیاید. ایده آل ترین حالت این است که یکی دیگر از اعضای صندوق یا کسی که در صندوق عضو نیست، قسط های قبلی فرد انصرافی را یکجا به او پرداخت کند و جایگزینش شود.

حالت دوم این است که مبلغ وام به اندازه یک قسط کاهش پیدا می کند. نکته مهم این که از قبل باید شرط کنید که اگر کسی خواست از صندوق خارج شود، برای پس گرفتن قسط های پرداختی اش باید تا پایان دوره صندوق صبر کند و پس از پایان دوره، از